

การวิเคราะห์ทฤษฎีทางศิลปวิจารณ์ ระหว่างทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย ของราล์ฟ สมิธ กับ ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน เพื่อการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์

Analysis of Criticism of the Art Theories Between Ralph A. Smith's Theory of Aesthetic Criticism and Edmund Burke Feldman's Critical Theory for Teaching and Learning Management of Art Criticism

ภัทรร ฐิติชาชูชัยกุล*
Pattaraporn Titichanchaikula*

สาขาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Bachelor of Art Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University,
Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: lifeonart@yahoo.com

Received: 10 October 2018, **Revised:** 19 November 2018, **Accepted:** 28 December 2018

บทคัดย่อ

ทฤษฎีของราล์ฟ สมิธ และทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน เป็นทฤษฎีแห่งศิลปวิจารณ์ แบบการวิจารณ์ศิลป์ ร่วมสมัยเป็นการวิจารณ์ผลงานศิลปะที่ร่วมสมัยในปัจจุบันทั้งด้านตัวงานศิลปะ รูปแบบ แนวคิด เนื้อหาการสร้างสรรค์ การสื่อความหมาย การถ่ายทอดอารมณ์ในงานศิลปะ งานศิลป์ในปัจจุบัน พบว่ามีการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ในหลาย ทิศนะด้วยกัน การแปลความหมายในงานศิลปะ มีความต้องการที่จะเข้าใจงานศิลปะ ซึ่งมีการพัฒนามากขึ้นในศตวรรษ ที่ 20 มีการเผยแพร่ทฤษฎีทางศิลป์ อันประกอบด้วย ปรัชญาศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปวิจารณ์ ซึ่งเป็นฐานให้นักวิจารณ์ศิลป์ที่มีความสำคัญมาก ในฐานะเป็นผู้มีส่วนผลักดันให้มีการสร้างสรรค์งานศิลปะให้สูงส่งขึ้น ณ ที่นี้จะยกทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะมาวิเคราะห์ จากนั้นวิจารณ์เนื้อหาของทฤษฎี สองท่านที่มีบทบาทต่อวงการศิลปศึกษา คือ ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย ของราล์ฟ สมิธ และทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน เพื่อเป็น แนวทางสร้างความเข้าใจในทฤษฎีทั้งสอง รวมถึงการอธิบายถึงทฤษฎีทั้งสอง ซึ่งความเหมือน และความแตกต่าง ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ให้เหมาะสม รวมถึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปศึกษาเพื่อสนองการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแบบแผน DBAE

คำสำคัญ: ศิลปวิจารณ์ ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์

Abstract

Both theories of are Ralph A. Smith and Edmund Burke Feldman theories of art criticism. The Contemporary Art Criticism reviews the Contemporary Art in the present as the art work, pattern, thought, creative content, to convey

the meaning and emotions in art work. The current artworks appear that there are analysis and criticism in various perspectives. The interpretation the meaning of art work is going to understand the art work that has been developed increasingly in the 20th century. The Art Theory has been published that consist of the Philosophy of Art , the Art History, the Aesthetic and Criticism which are the most important basic for the Art Critic fo motivate the high level creation of the art work. In this abstract, the Criticism theory will be analyzed belong to the art critics who are famovs in the Art Society. Including Aesthetic Criticism by Ralph A. Smith and Critical Theory by Edmund Burke Feldman. In order to use as the model of the understanding and the explanation about the similarities and the differences of the several issues of the two theories and use for application the advantage of the appropriate to manage the learning program of the Criticism effectiently and develop the Knowledge of the Art Education. For promoting the innovation of the Art Curriculum of DBAE plan.

Keywords: art criticism, aesthetic criticism, critical theory

บทนำ

จากการศึกษาทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ พบว่า ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ มีเป็นจำนวนมาก มีหลากหลายทางทฤษฎี จากนักวิชาการทางด้านศิลปะศึกษาหลาย ๆ ท่าน ซึ่งมีรายละเอียดในการวิจารณ์ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวิชาการท่านนั้นว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดเป็นหลัก ซึ่งปัจจุบันตัวผลงานศิลปะนั้นก็มีความหลากหลายเป็น “ศิลปะร่วมสมัย” ที่มีรูปแบบ เทคนิค วิธีการ การสร้างสรรค์ที่หลากหลาย การศึกษาศิลปะวิจารณ์ และศิลปะศึกษา จำเป็นต้องเข้าใจในตัวทฤษฎีศิลปะวิจารณ์อย่างท่องแท้ เพื่อประสิทธิภาพทางการวิจารณ์ผลงานศิลปะอย่างเที่ยงธรรม ยุติธรรม ต่อตัวศิลปิน และนำความเข้าใจไปสู่ผู้ชมงานศิลปะร่วมสมัย รวมถึงผู้เรียนศิลปะ และผู้สอนศิลปะ ที่มีหน้าที่สร้างสุนทรียภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากความสำคัญข้างต้น ผู้เขียนจึงทำการวิเคราะห์ทฤษฎี 2 ทฤษฎีที่มีความเหมาะสมในการวิจารณ์ศิลปะร่วมสมัย เพื่อเป็นแนวทางสร้างความเข้าใจในทฤษฎีทั้งสอง รวมถึงการอธิบายถึงทฤษฎีทั้งสอง ถึงความเหมือน และความแตกต่างในประเด็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ให้เหมาะสม รวมถึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปะศึกษาเพื่อสนองการปฏิรูปหลักสูตรศิลปะศึกษาแบบแผน DBAE [1], [2] ซึ่งมีองค์ประกอบด้านองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ รวมถึงศิลปะวิจารณ์ เป็นแกนในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

วงจของศิลปะวิจารณ์ คือ การทำความเข้าใจศิลปะวิจารณ์ จะต้องรับรู้องค์ประกอบ หรือวงจรที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอในการวิจารณ์ เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์อันเป็นเหตุปัจจัยต่อกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีหลักสำคัญ คือ

1. ศิลปิน เป็นผู้มีหน้าที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผู้เป็นศิลปินต้องเป็นผู้ที่มีความจริงจัง ที่จะสร้างผลงานอย่างบริสุทธิ์ใจ

2. ผลงานศิลปะ เป็นสื่อกลางที่จะถ่ายทอดความนึกคิด และอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมา ภาษาทางทัศนศิลป์ มีประเภทต่าง ๆ คือ (1) จิตรกรรม (2) ประติมากรรม (3) ภาพพิมพ์ (4) สถาปัตยกรรม (5) ภาพถ่าย (6) ภาพสื่อผสม

3. คนดูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ความหมายของการสร้างสรรค์ศิลปะสมบูรณ์ครบวงจร ศิลปินย่อมจะสูญเสียเป้าประสงค์สำคัญทั้งหมดถ้าขาดคนดู คนดูถือเป็นนักวิจารณ์ศิลปะด้วยเขาทุกคน คือ นักวิจารณ์ศิลปะ เพราะจะต้องตัดสินใจหรือวิพากษ์วิจารณ์ถึงความชอบ และความไม่ชอบของตน คนดูผู้จะรับรู้คุณค่าในงานศิลปะสิ่งสำคัญเริ่มแรก

[3] เขาจะต้องมีความเชื่อถือหรือมีความศรัทธายอมรับว่างานศิลปะเป็นผลงานในทางสติปัญญาของมนุษย์ ในด้านของการสร้างสรรค์เป็นส่วนสร้างความดีงาม ให้แก่สังคมมนุษย์ ผู้ที่จะซาบซึ้งต่อผลงานศิลปะ จะต้องเป็นผู้มีความสนใจพิเศษในเรื่องของความงาม เขาจะเป็นผู้ที่รู้จักหมั่นสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัว และเป็นผู้ที่เรียกได้ว่าเป็นนักการศึกษา ที่จะให้ความสนใจในศิลปะทุก ๆ แขนง

การศึกษาศิลปะ วิชาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก และควรศึกษาอย่างถ่องแท้ คือ ศิลปวิจารณ์ คนส่วนใหญ่ นั้นมักจะเข้าใจผิดกันว่าเป็นกระบวนการค้นหาข้อผิดพลาด หรือข้อเสียหรือตำหนิผลงานศิลปะ แต่ทว่าความเป็นจริงนั้นตรงกันข้าม การวิจารณ์ผลงานศิลปะนั้น จะยกย่องว่าทำไมผลงานศิลปะชิ้นนั้น จึงมีคุณค่าความงาม คู่ควรได้รับการชื่นชม บทบาทของนักศิลปวิจารณ์จึงควรใช้วิถีที่มีความหมาย หมายถึง กระบวนการบรรยาย อรรถาธิบาย วิเคราะห์ตีความ และการตัดสินคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของตัวผลงานศิลปะ โดยเป็นการกระทำที่มีเจตนาตรงไปตรงมา ยุติธรรม [4] การวิจารณ์ศิลปะนี้เป็นการแสดงออกทางการใช้คำ การใช้ภาษา การอุปมาอุปไมย และมักจะแสดงออกเพื่อสื่อความหมายว่า เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับผลงานศิลปะในเชิงทฤษฎี

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ (Aesthetic Criticism) ของราล์ฟ สมิธ (Ralph A. Smith)

ทฤษฎีของ ราล์ฟ สมิธ ลงตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนต่างเวลาและสถานที่ จึงมีการอ้างอิงทฤษฎีต่างไปออกไป และหลายทฤษฎีก็มีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะ ๆ แต่การปรับเปลี่ยนนั้นมักเป็นการปรับเนื้อหารายละเอียด และข้อเสนอแนะการใช้ แต่โครงสร้างใหญ่ของทฤษฎียังคงสภาพเดิม [4], [5]

ทฤษฎีของ ราล์ฟ สมิธ มีลักษณะของการบูรณาการระหว่างสุนทรียศาสตร์ และศิลปวิจารณ์เป็นหลัก ในการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การบรรยาย (Description) การแจกแจงถึงสิ่งต่าง ๆ และจำแนกคุณสมบัติต่าง ๆ ที่บรรจุในผลงานศิลปะที่จะต้องตรวจสอบ และสังเคราะห์ ด้วยประสบการณ์ และองค์ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับศิลปะด้วยพุทธิปัญญา เช่น ผลงานนั้นเป็นวัตถุประเภทใด รูปแบบใด เป็นงานศิลปะประเภทใด คือ พุดถึงวัสดุ และกลวิธี เทคนิคที่ใช้ และข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางสุนทรีย์ อารมณ์ ความรู้สึก ในขั้นตอนนี้ และจะเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ยุคสมัย เอกลักษณะ ระบุเนื้อหาเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นในภาพ

2. การวิเคราะห์ (Analysis) การพิจารณาส่วนประกอบทางทัศน หรือทัศนธาตุ และรายละเอียดต่าง ๆ ส่วนประกอบต่าง ๆ ในผลงานศิลปะอย่างละเอียด คำนึงถึงหลักองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ หลักการจัดภาพที่ใช้ในผลงานศิลปะ การวิเคราะห์นี้เป็นการพุดถึงส่วนต่าง ๆ เหล่านี้อย่างลึกซึ้ง และพุดถึงที่มาของคุณสมบัตินั้น ราล์ฟ สมิธ กล่าวว่า เขาใช้คำว่า “การระบุคุณสมบัติ” (Characterization) เมื่อชี้ให้เห็นถึงคุณภาพสุนทรีย์ในขณะที่คำว่า “บรรยาย” เป็นการระบุส่วนต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม การระบุคุณสมบัตินี้เป็นการบรรยายเช่นกัน แต่ในเชิงคุณค่า และอารมณ์ความรู้สึก ในขั้นการวิเคราะห์ควรใช้ถ้อยคำในลักษณะคุณศัพท์ เมื่อพุดถึงงานศิลปะ ทัศนศิลป์ ประกอบด้วยจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม สื่อผสม ภาพถ่าย [6], [7]

ราล์ฟ สมิธ อธิบาย การระบุคุณสมบัติทางสุนทรีย์ไว้ 3 ประการ คือ

1. คุณสมบัติต่าง ๆ ที่เห็นได้อย่างชัดเจน อย่างมีสุนทรีย์ที่ลึกซึ้ง ชัดเจน ละเอียด
2. คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นของสุนทรีย์ภาพ อารมณ์ ความรู้สึกที่ต้องอธิบายอย่างชัดเจน
3. การระบุคุณสมบัติสุนทรีย์อีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การระบุในเชิงอุปมาอุปไมย ด้วยถ้อยคำเชิงอุปมาอุปไมยนี้ ผู้วิจารณ์จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการใช้ภาษา และมีประสบการณ์ที่สั่งสมของแต่ละบุคคล สมิธ กล่าวว่า 3.1) การตัดสินสุนทรีย์ โดยถ้อยคำเชิงอุปมาอุปไมยนั้น คนทั่วไปมีความเห็นว่าการเปรียบเทียบ

ผลงานศิลปะอย่างรุนแรงเป็นเรื่องไม่เหมาะสม 3.2) การตัดสินใจที่เปิดโอกาสให้นานาทัศนะนั้น ส่วนมากแล้ว ทัศนะมักจะไม่ต่างกันมากมักจะใกล้เคียงกันในเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงสติปัญญาด้านสุนทรียให้สอดคล้องกับผลงานศิลปะ แสดงโน้ตทัศน์ได้อย่างเหมาะสม 3.3) การใช้ถ้อยคำเปรียบเปรยเชิงอุปมาอุปไมยมิใช่เป็นสิ่งผิดธรรมชาติหรือลึกลับเกินไปสำหรับคนธรรมดา การเปลี่ยนจากพูดบรรยายที่เป็นรูปธรรมมาสู่อุปมาอุปไมยนั้นเป็นการใช้ถ้อยคำที่ขึ้นอยู่กับ “ความสามารถและเจตนาบางประการที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ”

3. การตีความ (Interpretation) การตีความ หมายถึง การกล่าวถึงความหมายในผลงานศิลปะโดยรวม ซึ่งแตกต่างการตีความเป็นส่วน ๆ ดังที่ทำในขั้นการวิเคราะห์ สมិทธิบาย การตีความหมาย และเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ตีความกับผลงานศิลปะ จึงควรระบุทั้งสิ่งที่คาดว่า ผู้วิเคราะห์พูดหรือไม่คาดว่าจะพูด ผลงานศิลปะที่มีภาพลักษณ์ของความเปล่าเปลี่ยว สิ้นหวัง น่าจะคาดได้ว่าผู้วิจารณ์อาจจะเอ่ยถึงคุณสมบัติประเภท “ซึมเศร้า” “ห่อเหี่ยว” “โศกสลด” “สีทึบทึม” “เชื่องช้า” ฯลฯ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องไป เพราะการให้คุณค่าอาจแปรเปลี่ยนแตกต่างกันได้

4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นสรุปหาความดีงามของผลงานศิลปะ คำง่าย ๆ ที่พูดถึงผลงานศิลปะนั้น ๆ เช่น ดี เลว ที่มีรากฐานจากคุณภาพทางสุนทรีย การพูดถึงระดับของความเป็นเอกภาพ ความเข้มข้น หรือลึกซึ้งประการใดประการหนึ่ง หรือหลาย ๆ ประการผสมผสาน [2], [4]

ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman)

ทฤษฎีของเฟลด์แมน มีการเผยแพร่ถึง 5 ครั้ง และมีการปรับเปลี่ยน 4 ครั้ง เริ่มตั้งแต่ต้นแบบเดิมในปี 1966 และฉบับปรับปรุงในปี 1967, 1970 และ 1973 ทฤษฎีของเฟลด์แมนที่นำมากล่าวในที่นี้เป็นทฤษฎีที่พิมพ์เผยแพร่ในปี 1972 [4], [5]

ทฤษฎีของเฟลด์แมน มุ่งสร้างหลักการในการตีความ และประเมินผลงานศิลปะ จุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีนี้คือ **ความเข้าใจ (Understanding) และความชื่นชม (Delight)** ในงานศิลปะ เฟลด์แมน อธิบายถึงความหมายของคำว่า ความเข้าใจ ว่า บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะอย่างต่อเนื่องจะสามารถ “อ่านข้อมูล” ต่าง ๆ ทางศิลปะออก และข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ และการตัดสินใจงานศิลปะ เขากล่าวว่า ข้อมูลในที่นี้เป็นข้อมูลด้านคุณภาพของผลงานศิลปะ มิใช่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ไม่เกี่ยวข้องกับใด ๆ กับความเก่าแก่หรือความมีค่า เจริญโบราณวัตถุ ผู้วิจารณ์จะต้องหาทางทำความเข้าใจ และเข้าถึงเหตุ และผลของงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ให้อะไรแก่ตนเอง ส่วนความชื่นชมนั้นเฟลด์แมน อธิบายว่า เมื่อบุคคลบังเกิดความเข้าใจในงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ย่อมจะบังเกิด **ความพึงพอใจ ชื่นชม** ในผลงานชิ้นนั้น

เฟลด์แมน แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ จะต้องปฏิบัติเรียงกันไปตามลำดับจากง่ายไปหายากเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การบรรยาย (Description) ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสงเงา น้ำหนัก พื้นที่ว่าง และวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการที่ผู้ดูคิดว่าเป็นวิธีการหรือเทคนิคใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น

2. การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal Analysis) ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งๆ ที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก คุณภาพของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น ซึ่งเป็น “ข้อมูล” ให้กับการตีความ และตัดสินผลงานต่อไป

3. การตีความ (Interpretation) ผู้วิเคราะห์จะกล่าว หรือแสดงถึงความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตน ความหมายของศิลปะในที่นี้หมายถึงความหมายของศิลปะที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยทั่วไป ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่า ทำไมผลงานศิลปะชิ้นนั้นมีผลต่อความคิดเห็นของตนเช่นนั้น

4. การประเมิน หรือตัดสิน (Evaluation or Judgment) เป็นขั้นตอนที่จำเป็นจะต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนา และผลที่เกิดของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณาว่ามันเหมือนหรือแตกต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในยุคมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมน เน้นว่าการที่จะตัดสินงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพนั้นจะต้องมีเหตุผล และใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรม เพราะการตัดสินนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง

เฟลด์แมน ระบุว่าทฤษฎีของเขาเป็นระบบของกระบวนการสร้างความเข้าใจในศิลปะให้แก่บุคคลที่วิเคราะห์งานศิลปะชิ้นนั้น ความเข้าใจนี้จะนำไปสู่การชื่นชมความซาบซึ้ง หรือเห็นคุณค่าของงานศิลปะนั้น และต้องใช้การวิเคราะห์ในลักษณะที่เรียกว่า ไร้มายา (Naive) คือ วิเคราะห์งานศิลปะจากความคิดเห็น ความรู้สึกที่ผู้วิเคราะห์มีต่อผลงานนั้นตรง ๆ อย่างจริงใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความเก่าแก่ของผลงาน ผู้สร้างคือใคร หรือคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทางศิลปะ ดังแสดงใน Table 4 ดังนั้นไม่จำเป็นต้องมีความรู้สามารถวิเคราะห์ได้ คือ วิเคราะห์ไปตามที่คิดเห็น [1], [2], [4]

ทฤษฎีนี้เป็นประเภทศิลปวิจารณ์ เช่นกัน โยงเข้ากับด้านสุนทรีย มีนัยว่าถ้าเกิดความเข้าใจเกิดความรู้แล้ว ความชื่นชม หรือสุนทรียภาพของผู้ที่ได้ประสบการณ์นี้จะตามมา เขาคิดว่าคุณค่าของศิลปะจะต้องแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่สำคัญก็คือ การที่ศิลปะชิ้นนั้นสามารถสื่อความหมาย หรือให้ความหมาย (ในเชิงศิลปะ) [5], [6] แก่มนุษย์สอดคล้องกับทุกสิ่งเกี่ยวกับมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ความแปลกใหม่สะดุดตาในผลงานศิลปะ เป็นคุณสมบัติที่เยี่ยมยอดก็ต่อเมื่อมันสามารถสื่อความหมายกับมนุษย์ได้ลึกซึ้ง คือการเพียงแต่สร้างความแปลกใหม่สะดุดตาในผลงานของศิลปินจะไม่มีคุณค่าถ้ามันไม่สื่อความหมายกับมนุษย์อื่น ๆ ที่เห็นผลงานนั้น ๆ

การวิเคราะห์ความเหมือน และความแตกต่างระหว่าง

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย ของราล์ฟ สมิท กับ ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ ระบุว่า จอร์จ เกฮ์เกน กล่าวถึงทฤษฎีศิลปวิจารณ์ว่ายังไม่สามารถคิดค้นทฤษฎีที่ถูกต้องลงตัว จะเห็นได้จากมีการปรับเปลี่ยนทฤษฎีอยู่อย่างเป็นระยะ ยกตัวอย่างถึง สมิท ในปี 1968 และในปี 1973 พาโยฮัน วิเคราะห์ทฤษฎีของ สมิท ไว้ว่าใช้ชื่อขั้นตอน 4 ขั้นเช่นเดียวกับทฤษฎีของเฟลด์แมน ซึ่งเป็นทฤษฎีของ สมิท ยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของทฤษฎี ซึ่งมุ่งมั่นใช้เป็นทฤษฎีการรับรู้เชิงสุนทรียะ ดังแสดงใน Table 2, 3 ขั้นตอนเหล่านี้ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับขั้นตอนในทฤษฎี เฟลมแมน ไมเคิล เคย์ เสนอแนะให้ใช้ทฤษฎีของเฟลด์แมน ในการฝึกทักษะด้านการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ให้แก่นักเรียน โยฮันเซน วิเคราะห์ทฤษฎีของเฟลด์แมน ว่าขาดโครงสร้างทางสุนทรียภาพ [2] ทำให้ไม่เหมาะสำหรับนำไปใช้ในการศึกษาด้านศิลปะ เฟลด์แมน ระบุว่าทฤษฎีของตนเป็นทฤษฎีด้านศิลปวิจารณ์ที่มุ่งให้นำไปใช้สอนในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าของวิพากษ์ทางสุนทรียแต่ในด้านเนื้อหาทฤษฎีกับไม่มีประสบการณ์ไปสู่จุดนั้น ซึ่งเป็นความรู้เฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของงานศิลปะ ยิน มิทเลอร์นำทฤษฎีของเฟลด์แมน ไปประยุกต์ใช้กับทฤษฎีของตน

ผู้วิจารณ์ จึงควรที่จะวิเคราะห์ทฤษฎีศิลปศึกษาอย่างถ่องแท้ ถึงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนทุกขั้นตอนของทฤษฎีทั้ง 2 เพื่อผู้วิจารณ์จะเลือกใช้ทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมกับตัวงานศิลปะ หรือใช้การผสมผสานทฤษฎีศิลปวิจารณ์เพื่อให้ประโยชน์อย่างสูงสุดในการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ดังแสดงใน Table 4 ในที่นี้จะวิเคราะห์ทฤษฎีทั้ง 2 ดังนี้

1. ทั้ง 2 ทฤษฎีอยู่ในแกนความรู้ทางศิลปะแกนใด

1.1 ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย (Aesthetic Criticism) ของราล์ฟ สมิท (Ralph A. Smith) อยู่ในแกนศิลปะ แกนศิลปวิจารณ์ ซึ่งต้องมีรากฐาน แกนสุนทรีย เป็นพื้นฐาน เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกของตัวผลงานศิลปะ เป็นหลักในการบรรยาย การวิเคราะห์ การตีความถึงเนื้อหา การสื่อความหมายทางด้านความรู้สึก การตัดสินผลงานไปในเชิงอุปมาอุปไมยอย่างลึกซึ้ง โดยการใช้ปัญหาทางภาษาในการวิจารณ์

1.2 ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman) อยู่ในแกนศิลปะ แกนศิลปะวิจารณ์ ซึ่งเมื่อเกิดความเข้าใจอย่างซาบซึ้ง โดยมีรากฐาน แกนองค์ประกอบศิลป์ การวิเคราะห์งานศิลปะทั้ง 4 ขั้นตอน แสดงให้เห็นใน Table 1 การบรรยายถึงสิ่งที่กระทบกับสายตา ก่อนเพื่อเรียนรู้ ส่วนประกอบทัศนธาตุต่าง ๆ รวมถึงเทคนิค การวิเคราะห์คุณภาพของการใช้ทัศนธาตุ ต่อเนื่องจากการบรรยาย รวมถึงการวิเคราะห์วิถีการสร้างสรรคอย่างซาบซึ้งในผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ การตีความจากเนื้อหาเรื่องราวในงานศิลปะสนับสนุนสมมุติฐานของตนเอง จะมีการเชื่อมโยงให้เกิดประสบการณ์สุนทรีย์ตามมาภายหลังหรือความพึงพอใจ [2, 5] ชิ้นชมผลงานตามมา การประเมินจำเป็นต้องประเมินจากผลงานที่ใกล้เคียง ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน

2. การวิเคราะห์ความเหมือน และความแตกต่างระหว่าง 2 ทฤษฎี

2.1 กระบวนการขั้นตอนโดยรวม (สรุปว่าแต่ละทฤษฎีเป็นอย่างไร เหมือนหรือต่างกัน ถ้าแตกต่างอย่างไร) ขั้นตอนโดยรวมถ้าเมื่อดูอย่างผิวเผิน หรือดูกระบวนการขั้นตอนตามที่ระบุ โดยไม่ดูในรายละเอียด จะมีความเข้าใจว่า ทั้ง 2 ทฤษฎีมีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งจำนวนขั้นตอนมี 4 ขั้นตอนเหมือนกัน ชื่อขั้นตอนคล้ายกัน พูด อธิบาย สิ่งที่มีความใกล้เคียงกัน ยกตัวอย่างเช่น ส่วนประกอบทางทัศนธาตุ หลักการจัดภาพ เนื้อหา เรื่องราว การสื่อความหมายทางศิลปะ ความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ การตีความหมายเหมือนกัน

Table 1 Analysis of criticism of the art theories

ทฤษฎีของ ราล์ฟ สมิธ มีลักษณะของการบูรณาการระหว่างสุนทรียศาสตร์ และศิลปะวิจารณ์เป็นหลักในการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ	ทฤษฎีของ เฟลด์แมน แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ โดยใช้การเข้าใจศิลปะอย่างซาบซึ้ง ตามหลักองค์ประกอบศิลป์
1. การบรรยาย (Description)	1. การบรรยาย (Description)
2. (Analysis)	2. การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal Analysis)
3. การตีความ (Interpretation)	3. การตีความ (Interpretation)
4. การประเมินผล (Evaluation)	4. การประเมิน หรือตัดสิน (Evaluation or Judgment)

Table 2 Analysis of the similarities between the two theories

ลำดับ	ความเหมือนกันของทั้ง 2 ทฤษฎี ในเรื่องกระบวนการขั้นตอนโดยรวม ความหมาย
1.	มี 4 ขั้นตอนเหมือนกัน ชื่อของขั้นตอนคล้ายคลึงกัน
2.	การอธิบายถึงสิ่งเดียวกัน คือเรื่อง ส่วนประกอบทางทัศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์ หรือความเชื่อมโยงของส่วนประกอบทางทัศนธาตุ การตีความ ความหมายของผลงาน ความหมายของสิ่งต่างที่เห็น ความรู้สึกของผลงาน ความรู้สึกที่มีต่อผลงาน
3.	จุดมุ่งหมายของทฤษฎี เพื่อพัฒนาประสบการณ์ หรือประสบการณ์สุนทรีย์ การเห็นคุณค่า ความงามของผลงานศิลปะ ซาบซึ้ง ชิ้นชมผลงานศิลปะ
4.	จุดมุ่งหมายของทฤษฎี เพื่อพัฒนาการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ อย่างมีเหตุผล และหลักการ นำเชื่อถือ
5.	มีคุณธรรม ความมารยาทในการวิจารณ์ศิลปะ
6.	การวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์งานศิลปะให้มีคุณค่า ต่อมนุษย์ และพัฒนาศิลปินในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่ดียิ่งขึ้น
7.	สุนทรียศาสตร์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้ง 2 ทฤษฎี
8.	จุดประสงค์สูงสุดในการวิจารณ์ ของทฤษฎีทั้ง 2 คือ เมื่อวิจารณ์แล้วต้องนำไปสู่การชื่นชม ซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของงานศิลปะ ส่งเสริมผลักดันให้มีการสร้างสรรค์ผลงานที่ดี สร้างสรรค์สืบไป

Table 3 Analysis of the difference between the two theories

ความแตกต่างของทั้ง 2 ทฤษฎีในเรื่องกระบวนการขั้นตอนโดยรวม ความหมาย		
รายการ	ทฤษฎีของ ราล์ฟ สมิธ	ทฤษฎีของ เฟลด์แมน
ด้านผู้วิจารณ์	ผู้วิจารณ์ต้องมีความรู้ทางสุนทรียศาสตร์เป็นพื้นฐาน	ผู้วิจารณ์ไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานทางศิลปะ แค่เห็นสิ่งใดก็พูดถึงมัน
ด้านสุนทรียศาสตร์	ผู้วิจารณ์ต้องใช้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ทุกขั้นตอนในการวิจารณ์	ผู้วิจารณ์จะเกิดประสบการณ์สุนทรีย์ภายหลังการวิเคราะห์ เพื่อวิจารณ์ผลงานศิลปะตามมา
ด้านสติปัญญา	ผู้วิจารณ์ต้องใช้สติปัญญาความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ในการวิจารณ์ให้สอดคล้องกับตัวผลงานศิลปะ	ผู้วิจารณ์เห็นสิ่งใด ก็อธิบายถึงสิ่งนั้นอย่างตรงไปตรงมา จากสิ่งที่มองเห็นเมื่อกระทบสายตา
ด้านประวัติศาสตร์	ผู้วิจารณ์คำนึงถึงประวัติศาสตร์ ความเก่าแก่ ยุคสมัย เอกลักษณ์ของผลงานศิลปะ	ผู้วิจารณ์ไม่ต้องคำนึงถึงประวัติศาสตร์ ความเก่าแก่ ยุคสมัย และใครคือผู้สร้าง
ด้านการบรรยาย	ผู้วิจารณ์ต้องใช้ถ้อยคำที่สวยงามในการบอกอธิบายความเชื่อมโยง ชัดเจน ไม่กำกวม เป็นในเชิงอุปมาอุปไมยได้	ผู้วิจารณ์บอกตรงไปตรงมาไม่ต้องประคឹษรู้คำ สืบหาการสื่อความหมายของผลงานที่มีความหมายต่อมนุษย์
ด้านการตีความหมาย	ผู้วิจารณ์อธิบาย บรรยายความเชื่อมโยงของผลงาน ความสัมพันธ์กันในส่วนประกอบทางทัศนศาสตร์มีความสัมพันธ์ให้ความรู้สึกอย่างไร	ผู้วิจารณ์อธิบายสิ่งที่ผลงานสื่อความหมายที่มีผลต่อชีวิตมนุษย์
ด้านการประเมินหรือการตัดสิน	มีแค่การประเมินผล ดี เลว อย่างไร จากคุณภาพทางสุนทรีย์ ไม่มีการตัดสินผลงาน แต่อาจจะนำไปเปรียบเทียบกับงานชิ้นก่อนหน้านี้ที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ไว้ก่อน ว่า มีการพัฒนาตัวผลงาน หรือแนวคิด เทคนิคในการสร้างสรรค์ไปอย่างไร	มีความละเอียด และระมัดระวังเป็นอย่างมากในการประเมินผล หรือตัดสินมีการเปรียบเทียบกับงานชิ้นอื่นเพื่อตัดสินผลงาน ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับผลงานที่มีความคล้ายคลึงกัน ในยุคเดียวกัน มีคุณค่าสื่อความหมายต่อมนุษย์ในเชิงศิลปะ เป็นผลงานของตัวศิลปินเองก็ได้ หรือของศิลปินท่านอื่นที่มีความใกล้เคียงทางการสร้างสรรค์ก็ได้

2.2 ความหมาย แนวปฏิบัติในรายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้น (แต่ละทฤษฎีเป็นอย่างไร และเหมือนหรือต่างกัน ถ้าต่าง ต่างกันอย่างไร)

ทฤษฎีทั้ง 2 มีความคล้ายคลึงกันมาก แต่เมื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนความหมาย แนวปฏิบัติในรายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้น พบว่ามีความแตกต่างกันมาก ทั้งในเรื่องความรู้พื้นฐานของผู้วิจารณ์ ความรู้ทางด้านศิลปะ ความรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์ จุดประสงค์ในการตัดสินผลงาน กระบวนการที่มีแนวปฏิบัติในรายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้นตอนที่ไม่มีเหมือนกันเลย

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ (Aesthetic Criticism) ของราล์ฟ สมิธ (Ralph A. Smith)

ศิลปวิจารณ์ ของราล์ฟ สมิธ ซึ่งต้องมีรากฐาน แก่นสุนทรีย์ เป็นพื้นฐาน เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ของตัวผลงานศิลปะ เป็นหลักในการบรรยาย การวิเคราะห์ การตีความถึงเนื้อหา การสื่อความหมายทางด้านความรู้สึก

การตัดสินใจผลงานไปในเชิงอุปมาอุปไมยอย่างลึกซึ้ง โดยการใช้อนุญาทางภาษาในการวิจารณ์ ดังแสดงใน Table 4

ความหมาย การวิจารณ์อย่างมีสุนทรีย์ให้การบรรยาย ดีความ การประเมินผล แต่ไม่มีการตัดสินใจผลงานที่รุนแรง ส่วนมากออกแนวชื่นชมผลงานมากกว่าที่จะเปรียบเทียบผลงาน มุ่งหมายให้ผู้วิจารณ์มีความสุขกับงาน ส่งเสริมประสบการณ์สุนทรีย์มากกว่าการวิเคราะห์ ให้รู้จักการใช้อนุญาในการบรรยาย ดีความหมาย และรับรู้ความรู้สึกของผลงาน

ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman)

ศิลปวิจารณ์ ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน ซึ่งเมื่อเกิดความเข้าใจ อย่างซาบซึ้ง โดยมีรากฐาน แก่นองค์ประกอบ ศิลป์ การวิเคราะห์งานศิลปะทั้ง 4 ขั้นตอน การบรรยายถึงสิ่งที่กระทบกับสายตา ก่อนเพื่อเรียนรู้ ส่วนประกอบทัศนธาตุต่าง ๆ รวมถึงเทคนิค การวิเคราะห์คุณภาพของการใช้ทัศนธาตุ ต่อเนื่องจากการบรรยาย รวมถึงการวิเคราะห์วิธีการสร้างสรรค์อย่างซาบซึ้งในผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ การตีความจากเนื้อหา เรื่องราวในงานศิลปะสนับสนุนสมมุติฐานของตนเอง จะมีการเชื่อมโยงให้เกิดประสบการณ์สุนทรีย์ตามมาภายหลัง หรือความพึงพอใจ ชื่นชม ผลงานตามมา การประเมิน จำเป็นต้องประเมินจากผลงานที่ใกล้เคียง ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน ดังแสดงใน Table 4

ความหมาย การวิเคราะห์ มุ่งเน้นการวิเคราะห์อย่างตรงไปตรงมา ไร้อารมณ์ เห็นสิ่งใดพูดสิ่งนั้น อย่างยุติธรรม ไม่มีอคติต่อผลงาน ไม่สนใจประวัติศาสตร์ ผู้วิจารณ์ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านศิลปะ เพราะพูดตามตามองเห็น มีความบริสุทธิ์ใจในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์โดยละเอียดในเรื่องส่วนประกอบทางทัศน องค์ประกอบ ความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ สิ่งสำคัญ ผลงานจะต้องสื่อความหมายในเชิงศิลปะ ให้มีความรู้สึก และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกของผลงานออกมาให้มีความหมายต่อมนุษย์ และต้องมีคุณค่าต่อมนุษย์นั้นคือผลงานศิลปะที่ดีเยี่ยม

Table 4 Analysis of the similarities and difference between the two theories เรื่องแนวปฏิบัติในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ ของราล์ฟ สมิธ	ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน	ความเหมือน	ความแตกต่าง
ขั้นที่ 1 การบรรยาย การพูดถึงวัสดุ และกลวิธีที่ใช้ และข้อมูลเกี่ยวกับบทบาททางสุนทรีย์ ขั้นตอนนี้จะเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ยุคสมัย เอกลักษณะ เนื้อหาเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นในภาพ	ขั้นที่ 1 การบรรยาย ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏแก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสงเงา และวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการที่ผู้ดูคิดว่าเป็นวิธีการ หรือเทคนิคใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น		การบรรยาย มีเนื้อหาในการบรรยายไม่เหมือนกัน เฟลด์แมน บรรยายวิเคราะห์ทัศนธาตุต่าง ๆ เทคนิควิธีการ สมิธ พูดถึงสุนทรีย์ที่เชื่อมโยงเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์ เนื้อหา

Table 4 Analysis of the similarities and difference between the two theories เรื่องแนวปฏิบัติในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน (continued)

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ ของรอล์ฟ สมิท	ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เพลด์แมน	ความเหมือน	ความแตกต่าง
<p>ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์การพิจารณาส่วนประกอบทางทัศน และรายละเอียดต่าง ๆ ในผลงานศิลปะอย่างใกล้ชิด ว่าคุณจัดองค์ประกอบเช่นไร การวิเคราะห์นี้เป็นการพูดถึงส่วนต่างๆอย่างลึกซึ้งและพูดถึงของคุณสมบัตินั้น สมิทระบุว่า เขาใช้คำว่า “การระบุคุณสมบัติ” เมื่อชี้ให้เห็นถึงคุณภาพสุนทรีย์ ในขณะที่คำว่า “บรรยาย” เป็นการระบุส่วนต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม การระบุคุณสมบัตินี้เป็นการบรรยายเช่นกัน แต่ในเชิงคุณค่า และความรู้สึก และในขั้นการวิเคราะห์นี้มักจะใช้ถ้อยคำในลักษณะคุณศัพท์ เมื่อพูดถึงศิลปะ</p>	<p>ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรกคุณภาพของเส้น สี รูปวางรูปทรงเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น ซึ่งเป็น “ข้อมูล” ให้กับการตีความและตัดสินผลงานต่อไป</p>	<p>สมิท พิจารณาส่วนประกอบทางทัศน รายละเอียดต่าง ๆ องค์ประกอบ วิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง คุณภาพทางสุนทรีย์นามธรรมคุณค่าความรู้สึก</p> <p>เพลด์แมน วิเคราะห์โครงสร้าง คุณภาพของการรับรู้องค์ประกอบทางศิลปะ</p>	<p>สมิท กล่าวถึงที่มาของคุณสมบัติ ความเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์นี้มักจะใช้ถ้อยคำในลักษณะคุณศัพท์ เมื่อพูดถึงศิลปะ</p> <p>เพลด์แมน ยังไม่พูดถึงคุณค่าความรู้สึกการเตรียมข้อมูล เพื่อตีความ และตัดสินผลงาน</p>
<p>ขั้นที่ 3 การตีความการกล่าวถึงความหมายในผลงาน ศิลปะโดยรวมซึ่งแตกต่างการตีความเป็นส่วน ๆ ดังที่ทำในขั้นวิเคราะห์ สมิทอธิบาย การตีความหมาย และเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ตีความกับผลงานศิลปะ จึงควรระบุทั้งสิ่งที่คาดว่า ผู้วิเคราะห์พูดหรือไม่คาดว่าจะพูด ผลงานศิลปะที่มีภาพลักษณ์</p>	<p>ขั้นที่ 3 การตีความ ผู้วิเคราะห์จะกล่าว หรือแสดงถึงความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตนเอง ความหมายของศิลปะในที่นี้หมายถึงความหมายของศิลปะที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยทั่วไป ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่าทำไมผลงานศิลปะนั้นมีผลต่อความคิดเห็นของตน</p>	<p>สมิท กล่าวถึงความหมายในผลงานศิลปะ</p> <p>เพลด์แมน แสดงถึงความหมายของผลงานศิลปะ</p>	<p>สมิท ความหมายในผลงานศิลปะโดยรวม ผลงานศิลปะที่มีภาพลักษณ์</p> <p>เพลด์แมน กล่าวถึงศิลปะที่มีผลต่อตนเอง ต่อชีวิต ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่า ศิลปะนั้น</p>

Table 4 Analysis of the similarities and difference between the two theories เรื่องแนวปฏิบัติในรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน (continued)

ทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ ของราล์ฟ สมิธ	ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน	ความเหมือน	ความแตกต่าง
ขั้นที่ 4 การประเมินผลสรุปหาความดีงามของผลงานศิลปะ ค่าง่าย ๆ ที่พูดถึงผลงานศิลปะนั้น ๆ เช่น ดี เลว ที่มีรากฐานจากคุณภาพทางสุนทรีย์ การพูดถึงระดับของความเป็นเอกภาพ ความเข้มข้น หรือลึกซึ้งประการใดประการหนึ่ง หรือหลายๆ ประการผสมผสาน	ขั้นที่ 4 การประเมิน ตัดสินเป็นขั้นตอนที่จำเป็นจะต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนา และผลที่เกิดของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณามันเหมือนหรือแตกต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในชุดสมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมนเน้นว่าการที่จะตัดสินงานศิลปะอย่างมีสุนทรีย์ภาพนั้น จะต้อง มีเหตุมีผล และใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรม เพราะการตัดสินนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง		สมิธ มีแค่การประเมินผล หาค่า ความดีงาม ซึ่งมีรากฐานจากคุณภาพสุนทรีย์ ประเมินแบบง่ายดีเลว โดยใช้ผลงานของตัวเองที่เขียนเองที่เคียสร้างสรรค์ไว้ก่อนหน้าี่มาเปรียบเทียบพัฒนาการ เฟลด์แมน มีการประเมินหรือการตัดสิน มีการเปรียบเทียบกับงาน ตรงไปตรงมา ยุติธรรม ตัดสินงานศิลปะอย่างมีเหตุมีผลที่ละเอียดโดยใช้ผลงานที่ใกล้เคียงกันในการเปรียบเทียบ

3. หากนำทฤษฎีทั้ง 2 ไปใช้ผลที่คาดว่าผู้เรียนจะได้รับหลังจากการนำทฤษฎีทั้ง 2 ไปใช้น่าเป็นอย่างไร มีความสอดคล้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายหรือคุณลักษณะการพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปศึกษาเพื่อสนองการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแบบแผน DBAE

การนำทฤษฎีการวิจารณ์อย่างสุนทรีย์ (Aesthetic Criticism) ของราล์ฟ สมิธ (Ralph A. Smith) ไปใช้ คาดหวังว่า นักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะ ในการใช้สติปัญญาในการพิจารณา วิเคราะห์ โดยใช้หลักการคุณภาพทางสุนทรีย์ นักเรียนจะมีสุนทรีย์ภาพที่ดีขึ้น มีหลักการและเหตุผลในการตัดสินสินใจ เมื่อไปใช้ในชีวิต นักเรียนจะสามารถตัดสินปัญหาได้อย่างมีหลักการ และเหตุผล และที่สำคัญนักเรียนจะมีความอดทนทางด้านอารมณ์มากขึ้น ที่เรียกได้ว่า ฉลาดทางด้านอารมณ์ และยังแฝงความเป็นคนมีคุณธรรม และยิ่งไปกว่านั้น นักเรียนจะได้เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ยุคสมัย [7] ความโดดเด่นของผลงานศิลปะทำให้นักเรียนเล็งเห็นคุณค่าของสิ่งแวดลอม คุณค่าต่อตนเอง คุณค่าของผู้อื่น คุณค่าของความงาม คุณค่าของศิลปะวัฒนธรรม เมื่อเขาได้รู้จักคำว่า "สุนทรีย์" เพราะความเป็นคนมีสุนทรีย์ทำให้คนมีความสุข

มีความสอดคล้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย ตรงกับคุณลักษณะที่หลักสูตรศิลปศึกษาของไทยฉบับปัจจุบัน คาดหวังไว้ ทางด้านศิลปศึกษา นักเรียนจะมีความสนใจ ซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของศิลปะ รวมไปถึง หวงแหน โบราณวัตถุ โบราณสถาน สถาปัตยกรรมไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย และนักเรียนจะหันกลับมารักและอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของไทย เปลี่ยนรสนิยมมาชื่นชอบของไทย เพราะเขาจะรู้คุณค่าของทุกสิ่ง ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีคุณค่าในตัวของมันเอง และน่าจะนุถนอมให้ความงามอยู่คู่กับโลก และประเทศไทย

การนำทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman) ไปใช้คาดหวังว่า นักเรียนจะมีความเข้าใจในศิลปะเป็นอย่างมาก เข้าส่วนประกอบทางทัศน องค์ประกอบ ความสัมพันธ์

ระหว่างกัน รู้วิธีการ และเทคนิคการสร้างสรรคผลงานศิลปะมากขึ้น การฝึกการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก เข้าใจในการสร้างสรรคงานศิลปะ งานศิลปะที่มีผลงานชีวิต และจิตใจของมนุษย์ จะมีการสร้างสรรคผลงานศิลปะที่แปลกใหม่ มีคุณค่าต่อตนเอง และสังคม นักเรียนประเมินผลงาน ตัดสินผลงาน อย่างจริงจัง ตรงไปตรงมา กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักการ และเหตุผลสนับสนุนที่ดี สามารถสันนิษฐานสถานการณ์ และสามารถอ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถือ แต่ การกล้าแสดงออกเป็นเสมือนดาบสองคม การกล้าแสดงออกดี เมื่อถูกที่ ถูกเวลา ถูกสถานการณ์ และถูกกาลเทศะ แต่ถ้าไม่ถูกที่ ไม่ถูกเวลา ไม่ถูกสถานการณ์ และไม่ถูกกาลเทศะ การกล้าแสดงออกกลับเป็นผลเสียอย่างรุนแรงต่อนักเรียนเอง ครูควรขำมารยาท และคุณธรรมเข้าไปเป็นอย่างมาก เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียในภายหลัง เมื่อถึงจุดหนึ่งนักเรียนจะสามารถเรียนรู้และเอาตัวรอดเองได้อย่างมีสติปัญญา และสิ่งที่จะตามมา คือ สุนทรียภาพที่ดีของนักเรียน และจะเข้าใจ และซาบซึ้งถึงคุณค่าความงามเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนเข้าใจตั้งแต่ขั้นแรกว่ามีความลำบากมากเพียงใ้ในการสร้างสรรคงานศิลปะหนึ่งชิ้น นักเรียนจะได้ฝึกการใช้หลักการ และเหตุผล รู้จักการเปรียบเทียบสิ่งดี และสิ่งที่ไม่สวยงาม ด้วยความจริงใจ ไม่ทรยศต่อความรู้สึกของตนเอง

มีความสอดคล้องตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย ตรงกับคุณลักษณะที่หลักสูตรศิลปศึกษา DBAE ในปัจจุบันคาดหวังไว้ ทางด้านศิลปศึกษา นักเรียนจะมีความกล้าแสดงออกทางความคิดมากขึ้น กล้าสร้างสรรคผลงานที่แปลกใหม่ มีคุณค่าต่อชีวิตตน และผู้อื่น เข้าใจหลักการทางศิลปะ วัสดุ เทคนิค วิธีการสร้างสรรค ความรู้ที่เกิดจากพื้นฐานจากความเข้าใจ ทำให้มีการจดจำได้อย่างชัดเจน และยาวนาน และนักเรียนจะเริ่มรู้สึกรักงานศิลปะ โดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว จน ศิลปะจะค่อย ๆ เข้าไปในชีวิตทีละเล็กทีละน้อยอย่างยั่งยืน ฟังรากลึก คุณภาพทางสุนทรียก็จะมีดีขึ้นตามลำดับ สุดท้ายนักเรียนจะเข้าถึงความสวยงาม เห็นคุณค่าของศิลปะ และงานศิลปะทุกชิ้น ตลอดจนจนถึงมีใจอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และศิลปะประจำชาติ

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิรุณ ตั้งเจริญ. พหุศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์; 2554.
- [2] มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. ศิลปศึกษา ความเป็นมา ปรัชญาหลักการวิวัฒนาการด้านหลักสูตร ทฤษฎีการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
- [3] สุชาติ เถาทอง. ศิลปวิจารณ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์; 2537.
- [4] มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้าน สุนทรียภาพและศิลปวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
- [5] มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีความรู้และศิลปศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- [6] วิรุณ ตั้งเจริญ. ทศนศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: อีแอนด์ไอคิว; 2548.
- [7] วุฒิ วัฒนสิน. ประวัติศาสตร์ศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ลีปประภา; 2552.
- [8] Feldman, E.B. 1972. Varieties of visual experience. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- [9] Smith, Ralph A. 1968. Aesthetic criticism: The method of aesthetic education. Studies in Art Education 9 (3)